

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona ojczyzna święta mowo

**CENTRUM JĘZYKA I KULTURY
POLSKIEJ W SOROKACH**

ADAM MICKIEWICZ
poeta
polskiego
romantyzmu

**ŁAWECZKA
ADAMA MICKIEWICZA
W KISZYNIEWIE**

**NIGDY NIE BĘDZIE
TAKIEGO LATA, JUŻ NIGDY...**
wyniki konkursu
inspirowanego
twórczością mołdawskiej
poetki, pisarki, artystki plastyka
IRINY STAVSCHI

MIĘDZYNARODOWY KONKURS „MATEMATYKA – NASZ WSPÓLNY JĘZYK”

Z okazji 90. rocznicy wydania czasopisma „Studia Mathematica” przez lwowską szkołę matematyczną, Politechnika Wrocławska w 2019 r. ogłosiła Międzynarodowy Konkurs „Matematyka – nasz wspólny język” skierowany przede wszystkim do uczniów zagranicznych szkół ponadpodstawowych.

Zapraszamy do udziału w tegorocznej edycji. Na zainteresowanych czekają specjalne nagrody i wyróżnienia. Zajęcie I miejsca gwarantuje przyjęcie na większość oferowanych kierunków studiów.

Laureaci konkursu mają prawo ubiegać się o przyjęcie do programu „Wybitnie uzdolnieni na Politechnice Wrocławskiej” i otrzymać od 400 do 700 złotych miesięcznego stypendium oraz opiekę merytoryczną tutora przez 1 rok studiów, a także gwarantowane miejsce w domu studenckim.

Zainteresowani wzięciem udziału w konkursie wypełniają kartę zgłoszeniową, której skan przesyłają na adres mailowy matematyka@pwr.edu.pl do 31.03.2021 r.

Więcej informacji – harmonogram, regulamin konkursu oraz karta zgłoszeniowa i zadania I etapu – znajdziesz na stronie internetowej Działu Rekrutacji Politechniki Wrocławskiej: <https://rekrutacja.pwr.edu.pl/rekrutacja-1/cudzoziemcy/>

90 LAT STUDIA
MATHEMATICA

MATEMATYKA
- NASZ WSPÓLNY JĘZYK

AKTUALNOŚCI

W Kiszyniowie powstała ławeczka Adama Mickiewicza

Wykonany z brązu pomnik przedstawiający siedzącego na ławce Adama Mickiewicza stanął w Kiszyniowie pod koniec 2020 roku.

Dlaczego wybrano akurat postać polskiego wieszcza? Pomysłodawczynią jest Pani Oxana Andreev, wieloletni dyrektor Biblioteki im. Adama Mickiewicza, naprzeciwko której ustawiono ławeczkę pomnikową. Staraniem Ambasady RP w Republice Mołdawii, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i polskiego biznesu w Kiszyniowie, pomnik z brązu stanął tu 23 grudnia 2020 r., w przeddzień imienin Adama Mickiewicza.

Rzeźba odlana w brązie jest dziełem mołdawskiego rzeźbiarza Wiaczesława Żyglickiego. Przedstawia pisarza siedzącego na ławce z rękopisem na kolanach i piórem w ręce. Na oparciu ławki widnieje logo fundatorów – Ambasady RP w Kiszyniowie i polskiej firmy Plastics-Moldova.

Biblioteka im. Adama Mickiewicza w Kiszyniowie, posiadająca zbiory w języku polskim, jest jedną z bibliotek mniejszości narodowych wchodzących w skład systemu miejskiej Biblioteki im. B. P. Hașdeu.

Biblioteka im. Adama Mickiewicza powstała, aby umożliwić Polonii w Kiszyniowie czytanie książek w języku polskim. Uroczyste otwarcie biblioteki odbyło się w 2007 roku, 11 listopada – w Święto Niepodległości Polski.

Fundusz książkowy biblioteki składa się z literatury rumuńskiej, rosyjskiej i polskiej. Osobną kategorią książek są tłumaczenia autorów polskich na rumuński i rosyjski. Część funduszu książkowego została przekazana przez mieszkańców polskich miast oraz polskie instytucje. Biblioteka regularnie otrzymuje pismo Polaków w Republice Mołdawii „Jutrzenka”, wydawane w Bielskach. Od momentu powstania pracownicy biblioteki ściśle współpracują z redakcją „Jutrzenki”, organizując wspólne spotkania literackie.

Pomnik
znajduje się
na ulicy
Lecha
Kaczyńskiego
2/1

w numerze:

■ Aktualności: Pomnik Mickiewicza w Kiszyniowie	3
■ Komentarze: Mołdawia - wyzwania i dylematy w 2021	4
■ Aktualności:	
- Jaselka w Cupcini	5
- Centrum Języka i Kultury Polskiej w Sorokach	6
- Krótkie wiadomości	7
■ Newsy dla Polonii	7
■ Fotorelacja: Podziękowanie za świąteczną paczkę	9
■ Aktualności:	
- Laurka na Dzień Babci i Dziadka	12
- Koncert w Gimnazjum w Tyrnowie	13
- Wirtualne życzenie dla babci i dziadka	14
- Dokarmiamy ptaki	15
■ Temat z okładki: Adam Mickiewicz	16
■ Konkurs im. Iriny Stawschi:	
Wyniki + prace laureatów	20
■ Dobrze, bo polskie: Przewodnik po kulturowych słodyczach znad Wisły	27
■ Newsy dla Polonii	29
■ Klub Mądrej Sówki	30
■ Uczymy się polskiego	31
■ Smaczno! Keks	32
Poznając kulturę i smaki	
■ wschodnie: Gogoszary	32
■ Chwila poezji	33
■ Z żałobnej karty: Odszedł WŁADIMIR JANDULSKI	33
■ Polska jest piękna: Malbork	34

Zdjęcie na okładce: Mirosław Horyn

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach Zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą

KANCELARIA PREZESA
RADY MINISTRÓW

POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Mołdawia – wyzwania i dylematy w 2021 roku

Nowy rok Mołdawia rozpoczęła z prezydentem Maią Sandu, liderką prozachodniej Partii Działania i Solidarności (PAS). Maia Sandu zapowiedziała pragmatyzm w stosunkach z Rosją, współpracę z Zachodem, stymulowanie gospodarki poprzez działania antykorupcyjne oraz przyciąganie inwestycji. Są to ambitne cele, jednak patrząc na wyzwania, z jakimi mierzy się Mołdawia, mogą być trudne do zrealizowania w krótkim czasie.

Walka z pandemią COVID-19.

Mołdawia, tak jak pozostałe państwa europejskie, walczy z pandemią, wprowadzając stan nadzwyczajny, kwarantanny i stosując środki zapobiegawcze. Jako najbardziej zagrożone państwo Europy, pograżone w kryzysie gospodarczym i politycznym, Mołdawia nie była przygotowana na pandemię ani finansowo, ani organizacyjnie – co pokazały m.in. mała skuteczność instytucji państwowych, niewydolność służby zdrowia, problem przymusowego powrotu części migrantów zarobkowych i brak mobilizacji społeczeństwa. Pod koniec 2020 r. Komisja Europejska zaproponowała pakiet pomocy finansowej na ograniczenie skutków pandemii dla państw sąsiadujących z UE, z którego 100 mln euro zostało przeznaczone dla Mołdawii.

Rok 2021 będzie okresem szczepień przeciwko COVID-19, których rozpoczęcie zapowiedziano w lutym. Do końca stycznia 2021 r. Mołdawia otrzyma bezpłatną partię szczepionek (w ramach programu COVAX) dla 20% populacji Mołdawii po obu stronach Dniestru. Dodatkowo 200 tys. dawek zostanie przekazane, zgodnie z zapowiedzią Klausa Iohannisa, z rumuńskiej puli. Ze środków z budżetu państwa i Funduszu Obowiązkowego Ubezpieczenia Zdrowotnego planowany jest zakup partii szczepionek (maj 2021 r.), która wystarczy dla 30% populacji.

Sytuacja gospodarcza.

Na uzdrowienie gospodarki Republiki Mołdawii zniszczonej problemami wewnętrznymi i pandemią koronawirusa w 2021 r. nie ma co liczyć. W 2020 r. dług publiczny wyniósł ok. 31,4% PKB. W bieżącym roku Mołdawia może odnotować rekordowy spadek gospodarczy o 8-12%. Deficyt budżetowy w 2021 r. będzie finansowany głównie ze źródeł zewnętrznych (kredyt MFW, pomoc UE uzależniona od postępu reform) oraz z emisji obligacji skarbowych. Należy oczekiwać również spadku produkcji z powodu mniejszych transferów pieniężnych od migrantów zarobkowych, spadku konsumpcji krajowej i eksportu (zakłócenia w globalnym łańcuchu dostaw przyczyniły się do spadku eksportu części samochodowych, susza spowodowała niższą wysyłkę produktów rolnych za granicę). Inwestycje bezpośrednie również będą się kurczyć (w 2020 r. nastąpił ich 4% spadek). Głównym partnerem gospodarczym Mołdawii pozostanie UE (w 2020 r. do Unii trafiło 68% całkowitego wolumenu eksportu o wartości 1520,5 mln USD przy jednoczesnym spadku eksportu ogółem o 11,5%).

Największym wyzwaniem gospodarki pozostaje korupcja (instytucje europejskie oczekują śledztwa w sprawie „kradzieży miliarda” z banków), prorosyjska oligarchia i klientelizm, brak przejrzystości i jasnych reguł prowadzenia działalności gospodarczej. Poprzedni rząd uchylił ustawę o gwarancjach państwowych dla Narodowego Banku Mołdawii, co grozi zachwianiem stabilności finansowej oraz osłabieniem leja. Rząd przekazał parlamentowi kontrolę nad koordynacją działań służb specjalnych, pozbawiając tym samym Sandu narzędzia do walki z korupcją. Trudna sytuacja gospodarcza i konsekwencje pandemii będą wykorzystywane przez Igora Dodona i lojalnych wobec niego parlamentarzystów do krytyki rządzącej prezydent.

Wybory parlamentarne.

23 grudnia 2020 r. rząd premiera Iona Chicu podał się do dymisji tuż przed głosowaniem o wotum nieufności wobec rządu na wniosek złożony przez ugrupowania opozycyjne – choć jako przyczynę dymisji Chicu wskazał potrzebę zorganizowania przedterminowych wyborów. Dojdzie do nich wiosną (najpóźniej jesienią). Układ sił na scenie politycznej Mołdawii najprawdopodobniej ulegnie nieznacznym zmianom na korzyść PAS, jednak nie zapewni on Mai Sandu wystarczającego wsparcia w reformowaniu aparatu państwowego oraz realizacji polityki wewnętrznej.

Rok 2021 dla Mołdawii nie będzie czasem znaczących postępów, a raczej małych kroków w reformowaniu państwa oraz poprawy wizerunku w oczach partnerów zagranicznych. Najtrudniejszym zadaniem będzie stabilizacja wewnętrznej sytuacji politycznej. Od tego, na ile nowy parlament będzie zdeterminowany do reformowania państwa, a nie załatwiania partykularnych interesów grupowych, zależeć będzie sytuacja społeczno-gospodarcza w najbliższym roku.

Niezabliżoną raną pozostanie Naddniestrze. Ze względu na brak kontroli nad tym terytorium i niemożność przeciwstawienia się polityce rosyjskiej wobec konfliktu naddniestrzańskiego (bez wsparcia zewnętrznego) nie jest możliwa pełna realizacja aspiracji europejskich Mołdawii. Rosja, mimo kryzysów politycznych i gospodarczych, nie zaniecha polityki neoimperialnej oraz wywierania presji na Mołdawię jako państwo surowcowo zależne. Pragmatyzm w relacjach z Rosją, zapowiedziany przez Sandu, będzie sporym wyzwaniem, zwłaszcza w obliczu skutków gospodarczych pandemii COVID-19.

źródło: www.ies.lublin.pl

JASEŁKA BOŻONARODZENIOWE W CUPCINI

„Zaśpiewajmy kolędę Jezusowi dziś” – zabrzmiało w kościele pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego w Cupcini (rejon Jedyńce) 31 stycznia podczas jasełek bożonarodzeniowych przygotowanych przez uczniów Szkoły Polskiej przy Towarzystwie Polaków Wsi Tyrnowa.

Wprawdzie w liturgii kościoła rzymskokatolickiego okres Bożego Narodzenia trwa do niedzieli Chrztu Pańskiego, ale według polskiej tradycji kolędy w czasie liturgii można śpiewać aż do święta Ofiarowania Pańskiego 2 lutego zwanego też w Polsce świętem Matki Bożej Gromnicznej.

Ksiądz Grzegorz Czubak, proboszcz parafii w Cupcini, już po raz trzeci zaprosił uczniów tyrnowskiej szkoły do swojego kościoła. Tym razem udział w projekcie wzięli uczniowie klasy IV ze swoją wychowawczynią w tyrnowskim Gimnazjum Lilianna Sincovschi i nauczycielką

języka polskiego Urszulą Zakrawacz.

Historia narodzenia Jezusa Chrystusa opowiedziana została po polsku, natomiast kolędy zaśpiewano w języku polskim i mołdawskim. Role Maryi i Józefa grali Madalina Garit i Artiom Procopciuc. Trzej Królowie to: Ion Ciobanu, Alexandru Hahuleac i Anatoli Vivsenuic. W roli aniołów wystąpili: Dana Bejenaru, Dorina Leanca, Ruslana Ursan i Vasilisa Verejan, pastuszków przedstawili: Lucian Podgurschi, Anatolie Țapu i Sorin Verejanu. Role narratorów przyjęły uczennice klasy VI Cristina Eremej, Lera-Paula Lupu-

leac, Doina Podgurschi i Xenia Comarnițchi. O wspaniałe kostiumy dla wszystkich uczestników przedstawienia zadbał rodzice i Pani Liliana Sincovschi.

Występ bardzo się podobał zgromadzonym w kościele parafianom oraz gościom i został nagrodzony gromkimi brawami, a spotkanie zakończył słodki poczęstunek w sali parafialnej.

Wszyscy zadbał o przestrzeganie obostrzeń sanitarnych.

Urszula Zakrawacz,
nauczycielka skierowana
do Mołdawii przez ORPEG
Zdjęcie: Natalia Comarnițchi

Centrum Języka i Kultury Polskiej w Sorokach

W 2019 r. w mołdawskim mieście Soroki powstało Centrum Języka i Kultury Polskiej. Od tego czasu rozszerza ono bardzo dynamicznie swoją działalność i jest coraz lepiej widoczne wśród mieszkańców miasta. Od 2020 r. w Centrum prowadzone są dla dzieci, młodzieży i dorosłych członków Związku Polaków w Sorokach zajęcia lekcyjne, na których poznają język polski, polską historię, kulturę, tradycje i zwyczaje. Uczestnikami tych zajęć mogą być również osoby niezrzeszone.

Od 2019 r. Związek Polaków w Sorokach podejmował wiele działań, których celem było utworzenie siedziby dla lokalnego środowiska polonijnego.

Przy aktywnym wsparciu Ambasady RP w Kiszyniowie i dofinansowaniu z Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”, we wrześniu 2019 r. przeprowadzono remont kapitalny gabinetu języka polskiego w budynku przy ulicy M. Malamud 30. W 2020 r. prace remontowe były kontynuowane – wymieniono instalację elektryczną w przyległej do gabinetu polonistycznego auli oraz poddano gruntownemu remontowi sufit nad sceną.

Od września ubiegłego roku w Centrum Języka i Kultury Polskiej zajęcia prowadzi nauczycielka języka polskiego, skierowana do Związku Polaków w Sorokach przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG) w Warszawie. W okresie

jesiennym lekcje odbywały się w nietypowych warunkach – w sali lekcyjnej nie było bowiem podstawowego sprzętu szkolnego tj. ławek, krzesełek i tablicy. – Mimo tych trudnych warunków, uczniowie z chęcią i zainteresowaniem uczęszczali na lekcje języka polskiego. Odwołanie im tych zajęć było po prostu niemożliwe – powiedziała Prezes Związku Polaków w Sorokach Rodika Młyńska.

Pod koniec listopada w całej Mołdawii znowu wprowadzono dla uczniów zdalne nauczanie. Dla Pani Prezes był to czas, aby podjąć jeszcze bardziej intensywne starania o zakup sprzętu szkolnego. Zwróciła się w tej sprawie o pomoc do Ambasady RP w Kiszyniowie. Bardzo szybko otrzymała pozytywną odpowiedź. Związek Polaków w Sorokach jest wdzięczny Ambasadorowi RP w Kiszyniowie Panu Bartłomiejowi Zdaniukowi za zrozumienie potrzeb, szybką pomoc oraz za całą dotychczasową owocną współpracę.

Pani Prezes wyraziła nadzieję, że warunki epidemiologiczne już wkrótce pozwolą na prowadzenie zajęć lekcyjnych w gabinecie języka polskiego wyposażonego w nowe meble. – Wierzymy, że uczniowie naszego Centrum Języka i Kultury Polskiej będą odnosili jeszcze większe niż dotychczas sukcesy w nauce języka polskiego, rozwijali swoje zainteresowania i talenty – dodała Rodika Młyńska.

Halina Porębska,

nauczycielka skierowana do Mołdawii przez ORPEG

Zdjęcia z archiwum Związku Polaków w Sorokach

KRÓTKIE WIADOMOŚCI

ŚWIĄTECZNY PREZENT DLA DZIECI ZE SZKOŁY W SŁOBODZIE-RASZKÓW

26 grudnia 2020 r. Towarzystwo Kultury Polskiej „Jasna Góra” rozpoczęło intensywne prace nad wymianą okien w szkolnej stołówce w Słobdzie-Raszków. Od teraz będzie dzieciom ciepło i przyjemnie spożywać posiłki, gdyż wcześniej było tam bardzo zimno z powodu starych i nieszczelnych okien.

Projekt jest współfinansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach wsparcia Polonii i Polaków za granicą, poprzez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

REMONT ŁAZIENEK W KISZYNIOWSKIM PRZEDSZKOLU

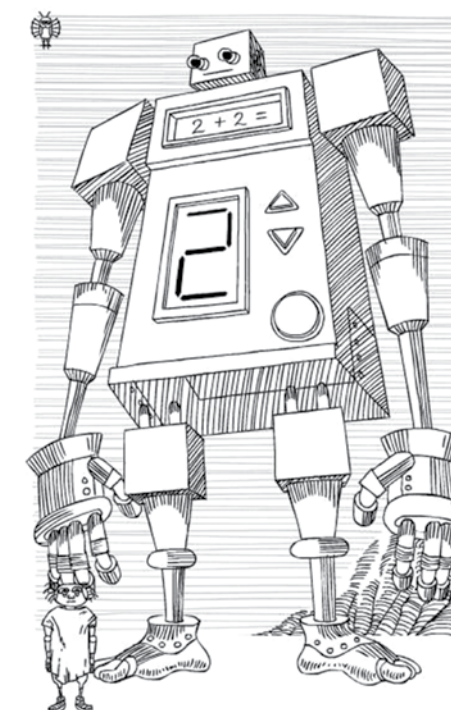
Przedszkole 89 „Jaskółka” w Kiszyniowie dziękuje Ambasadzie RP za realizację w 2020 roku projektu remontu łazienek w dwóch polskich grupach. Modernizacja obejmowała m. in. wymianę sanitariatów, kafelków, armatury, oświetlenia, drzwi i malowanie pomieszczeń.

XXI Międzynarodowy Konkurs Literacki i Plastyczny dla dzieci i młodzieży polonijnej

W 2021 roku przypada 100. rocznica urodzin Stanisława Lema. Jego proza do dziś inspirowała jak mało która. Przyszło nam żyć w czasach, które są jak żywcem wyjęte z katastroficznego filmu o przyszłości – puśćmy więc wodze fantazji i idźmy o krok dalej, kreując świat maszyn doskonałych!

Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie zaprasza młodzież z Polski, która mieszka poza granicami kraju, do udziału w konkursach: plastycznym oraz literackim. Ich tematem są

BAJKI ROBOTÓW

Regulamin i karta zgłoszenia:

<http://cmjordan.krakow.pl/konkursy/miedzynarodowy-konkurs-dla-polonii>

Termin nadsyłania prac upływa
12 marca 2021 r.

Organizator:

Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana
w Krakowie,
ul. Krupnicza 38, 31-123 Kraków
www.cmjordan.krakow.pl

■ Nauczycielka Halina Porębska prowadzi lekcję języka polskiego w Sorokach, październik 2020 r.

■ Nowe meble do wyremontowanego gabinetu języka polskiego, grudzień 2020 r.

17 lutego 2020 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotr Gliński powołał do życia państwową instytucję kultury – Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego (IDMN).

Celem instytutu jest prowadzenie studiów nad dziedzictwem myśli narodowej oraz chrześcijańsko-demokratycznej. IDMN poprzez swoją działalność uczestniczy w realizacji szeroko rozumianej publicznej polityki pamięci w zakresie historii i dziedzictwa Polski, koncentruje się na dorobku polskiej myśli społeczno-politycznej, ze szczególnym uwzględnieniem myśli narodowej, katolicko-społecznej oraz konserwatywnej. Celem instytutu jest również popularyzacja historii, badania nad jej dziedzictwem oraz inspiracja i wspieranie kultury. Instytut realizuje własne programy edukacyjne, stypendialne i dotacyjne, prowadzi działalność wydawniczą, dokumentacyjną, informacyjną oraz promocyjną. Organizuje konkursy, wystawy, spotkania dyskusyjne, koncerty, wykłady.

Ponadto IDMN pozyskuje, opracowuje i digitalizuje dokumenty dotyczące postaci związanych z ideą narodową oraz katolicyzmem społecznym. Poprzez pozyskiwanie dokumentacji rozproszonej w archiwach rodzinnych, archiwach instytucji oraz archiwach państwowych, IDMN stara się ocalić od zapomnienia sylwetki wybitnych Polaków, przybliżyć ich działalność oraz ułatwić prowadzenie badań naukowych dotyczących zagadnienia ruchu narodowego i katolicyzmu społecznego.

Instytut realizuje także różnorodną współpracę z instytucjami krajowymi i zagranicznymi, mediami oraz organizacjami pozarządowymi w tym polonijnymi, jak również z osobami prywatnymi. W tym obszarze, IDMN poszukuje kontaktu z rodzinami polskimi, żyjącymi – czasem od pokoleń – poza granicami Kraju. Kierownictwo Instytutu prosi o kontakt, również w celu przekazywania prywatnych zbiorów rodzinnych i organizacji polonijnych.

Informację na temat bieżącej działalności IDMD, możliwościach współpracy naukowej i promocyjnej oraz oferty stypendialnej można uzyskać odwiedzając stronę internetową:

www.idmn.pl

PROGRAM STYPENDIALNY im. LANE'A KIRKLANDA

Fundacja Liderzy Przemian ogłasza kolejną edycję otwartego konkursu na stypendia im. Lane'a Kirklanda w Polsce w roku akademickim 2021/2022

Program Stypendialny im. LANE'A KIRKLANDA kierowany jest do posiadających wyższe wykształcenie młodych liderów i ekspertów zainteresowanych rozwojem demokracji, gospodarki rynkowej i społeczeństwa obywatelskiego w swoich krajach i w Regionie.

Program oferuje dwa semestry studiów w jednym z pięciu polskich ośrodków akademickich (Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Lublin) oraz co najmniej dwutygodniowy staż w organizacjach państwowych, prywatnych i pozarządowych. Wśród absolwentów Programu są dzisiejsi członkowie rządów, parlamentarzyści, menadżerowie dużych międzynarodowych korporacji, kierownicy organów samorządowych i znani działacze społeczni.

Program KIRKLAND RESEARCH oferuje stypendium na jednosemestralny pobyt badawczo-naukowy w Polsce w roku akademickim 2021/22 dla osób ze stopniem naukowym doktora, mających ugruntowaną pozycję naukową.

Termin zgłoszeń na Stypendia im. L. Kirklanda 2021/2022 upływa: **1 marca 2021 r.**

Szczegółowe informacje oraz dane kontaktowe: <https://kirkland.edu.pl/rekrutacja/>

Podziękowanie za świąteczną paczkę

W ramach tegorocznej akcji „Świąteczna Paczka” prowadzonej pod patronatem Ambasady RP w Kiszyniowie dzieci z organizacji polonijnych w Republice Mołdawii otrzymały słodkie prezenty. Organizacje polonijne wyrażają serdeczne podziękowanie pracownikom Ambasady, zamieszczając w sieciach społecznościowych zdjęcia z rozdania paczek.

**TOWARZYSTWO
KULTURY POLSKIEJ
„MAŁA OJCZYZNA”
W SŁOBODZIE-RASZKÓW**

STOWARZYSZENIE „POLSKA WIOSNA W MOŁDAWII” W KISZYNIEWIE

TOWARZYSTWO KULTURY POLSKIEJ „JASNA GÓRA” W TYRASPOLU

ZWIĄZEK POLAKÓW W SOROKACH

TOWARZYSTWO POLAKÓW WSI TYRNOWA

W Polsce Dzień Babci obchodzono 21 stycznia a Dzień Dziadka – 22 stycznia. W te święta wnuki mają okazję podziękować swoim dziadkom za trud włożony w wychowanie, za czas im poświęcony, za przekazaną wiedzę. Przedszkolaki i młodzi uczniowie przygotowują w szkołach przedstawienia dedykowane dziadkom, wykonują laurki, rysunki i inne prezenty. Starsi wnukowie składają dziadkom wizyty, wręczając upominki, wspominając dawne lata, oglądając zdjęcia i spędzając razem czas.

В Польше День бабушки отмечают 21 января, а День дедушки – 22 января. В эти праздники внуки благодарят своих бабушек и дедушек за труд, вложенный в их воспитание, за время, посвященное им, за полученные знания. Дошкольники и школьники младших классов готовят спектакли, посвященные бабушкам и дедушкам, приготавливают открытки, рисунки и другие подарки. Старшие внуки в эти дни навещают бабушек и дедушек, приносят подарки, проводят вместе время, рассматривая фотографии и вспоминая прошедшие годы.

Laurka na Dzień Babci i Dziadka

W te dwa dni dzieci z Towarzystwa Kultury Polskiej „Mała Ojczyzna” w Słobdzie-Raszków okazywały babciom i dziadkom wyjątkową wdzięczność za troskę i opiekę, a przede wszystkim za ich obecność. Mali wnukowie przygotowali dla dziadków laurki i rysunki.

Koncert w Gimnazjum w Tyrnowie

„Babcia ma święto, to Babci dzień” usłyszeli wszyscy biorący udział w koncercie zorganizowanym w Gimnazjum w Tyrnowie 12 lutego 2021 roku. Swoje babcie zaprosili do szkoły uczniowie klasy IV i ich wychowawczynie Pani Liliana Sincovschi. Część artystyczną przygotowali w dwóch językach: polskim i mołdawskim. Piosenkę i wiersze w języku polskim przygotowali pod kierunkiem Pani Urszuli Zakrawacz na zajęciach w Szkole Polskiej przy Towarzystwie Polaków Wsi Tyrnowa.

Mimo silnego mrozu, wiatru i ostrego ataku zimy babcie licznie skorzystały z zaproszenia. Z nieukrywaniem wzruszeniem wysłuchały płynących z ust

wnucząt zapewnień o miłości, wdzięczności i o tym jakie są niezastąpione.

Na zakończenie wnuczka obdarowały swoje babcie słodkimi upominkami ufundowanymi przez Towarzystwo Polaków Wsi Tyrnowa z dotacji otrzymanej od Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” na aktywizację działalności organizacji polonijnej. Towarzystwo reprezentowała Pani Prezes Natalia Comarnitchi.

Urszula Zakrawacz,
nauczycielka skierowana do Mołdawii przez ORPEG
Zdjęcia: Natalia Comarnitchi

Wirtualne życzenie dla babci i dziadka

O tym, jak ważni są w życiu każdego dziadkowie, nikomu tłumaczyć nie trzeba. Niestety, w tym roku zespół „Styrczańskie Dzwoneczki” nie mógł gościć babć i dziadków w Domu Kultury w Głodianach, dlatego przygotował dla nich muzyczny filmik z życzeniami.

Uczestnicy zespołu „Styrczańskie Dzwoneczki” nagrali krótki występ dla swoich babć i dziadków, żeby podziękować im za wszystko i wyrazić swoją miłość.

– Dbając o bezpieczeństwo i zdrowie przede wszystkim starszych osób, postanowiliśmy uroczystość Dnia Babci i Dziadka w Głodianach przeprowadzić bez obecności na koncercie najważniejszych Gości, a życzenia i prezentację programu artystycznego, jaką dzieci przygotowały dla swoich babć i dziadków przekazać za pośrednictwem nagranych filmików – powiedziała prezes Stowarzyszenia „Styrczańskie Dzwoneczki” Lilia Górka.

Mała solistka zespołu Ewa-Maria Zelek wykonała piosenkę „Cza-cza dla babci i dziadka” (kierownik muzyczny Marianna Jacko), a jej występ uatrakcyjniły dziewczynki z zespołu „Styrczańskie Dzwoneczki” w tańcu cza-cza. Zatańczono również kujawiaka w tradycyjnych strojach ludowych (kierownik artystyczny Natalia Wenger).

Każde dziecko miało możliwość zaprezentowania nagranych filmików swoim babciom i dziadkom – przez telefon lub komputer, składając przy tym życzenia zdrowia i 100 lat życia. A babcie i dziadkowie nie żalowali pochwał dla swoich wnucząt! (jk)

■ Ewa-Maria Zelek: „Dla babci i dziadka możemy tańczyć każdego dnia!”

DOKARMIAMY PTAKI

Fotoreportaż Natalii Olejnik

„Siedzą ptaki na gałęzi i głośno ćwierkają, że w karmniku zawsze, pyszne ziarna mają”

Zima to trudny czas dla ptaków. Poszukiwania jedzenia na mrozie pochłaniają cenną energię. Aby pomóc ptakom w przetrwaniu zimy można je dokarmiać. Bez wsparcia ludzi, mniej doświadczonych, stare bądź osłabione ptaki mają nikłe szanse na przeżycie w okresie mrozów i obfitych opadów śniegu.

W lutym dzieci z Towarzystwa Kultury Polskiej „Mała Ojczyzna” w Słobodzie-Raszków za pomocą rodziców stworzyły piękne karmniki dla ptaków do powieszenia.

Z radością zawiesiły je na drzewach, tworząc bezpieczne miejsce, w którym ptaki będą mogły się posilić. Karmniki pozwolą dokarmiać ptaki w trudnym dla nich okresie zimowym i przyciągną skrzydlatych gości do naszego otoczenia.

ADAM MICKIEWICZ

АДАМ МИЦКЕВИЧ

Wybitny polski twórca romantyczny, poeta, wizjoner, publicysta, działacz polityczny. Urodził się 24 grudnia 1798 r., zmarł 26 listopada 1855 r.

LATA MŁODZIEŃCZE

Mickiewicz urodził się w Nowogródku na Litwie i zawsze Litwę uważał za swoją ojczyznę. Studiował w Uniwersytecie Wileńskim, potem uczył w szkole powiatowej w Kownie. Był jednym z założycieli i aktywnym działaczem tajnego patriotycznego Towarzystwa Filomatów, za co został aresztowany wraz z grupą przyjaciół i uwięziony w klasztorze bazylianów w Wilnie (1823-1824). Lata 1824-1829 spędził w Rosji – w Odessie, Moskwie i Petersburgu, gdzie wszedł w środowisko elity postępowej inteligencji rosyjskiej. W 1829 r. wyjechał w podróż po Europie. Zwiedzał Niemcy, Szwajcarię i Włochy, w Berlinie słuchał wykładów Hegla. Nawiązał liczne kontakty w międzynarodowym środowisku artystycznym.

Po wybuchu powstania listopadowego w 1830 r. bezskutecznie usiłował wrócić do kraju. Od 1832 r. mieszkał w Paryżu, z przerwą na pobyt w Lozannie (1839), gdzie wykładał literaturę łacińską, oraz w Rzymie (1848), gdzie próbował uzyskać poparcie papieża Piusa IX dla ruchów wolnościowych tzw. Wiosny Ludów.

OKRES PARYSKI

Życie poety w Paryżu było trudne. Brakowało mu stałych źródeł dochodów. Środowisko emigracyjne rozsadzały spory polityczne. Przez pewien czas Mickiewicz uczestniczył w życiu publicznym, współpracował m. in. z Towarzystwem Literackim i Towarzystwem Narodowym Polskim. W 1833 r. był redaktorem i publicystą „Pielgrzyma Polskiego”. W 1834 r. ożenił się z Celiną Szymanowską, z którą miał sześcioro dzieci. W 1840 r. Mickiewicz objął nowo powstałą katedrę literatur słowiańskich w Collège de France. Wraz z Jules'em Micheletem i Edgarem Quinetem stanowił

Выдающийся польский поэт-романтик, мистик, публицист, политический деятель. Родился 24 декабря 1778 г., умер 26 ноября 1855 г.

ЮНОШЕСКИЕ ГОДЫ

Мицкевич родился в Новогрудке на территории Литвы и всегда считал Литву своей родиной. Закончил Виленский университет, а затем работал учителем в школе г. Ковно (ныне Каунас). Мицкевич был одним из основателей и активным деятелем тайного патриотического Общества филوماتов, за что вместе с группой единомышленников был арестован и заключен в базилианский монастырь. Годы 1824-1829 Мицкевич провел в России – в Одессе, Москве и Петербурге, где был принят в круг прогрессивной русской интеллигенции. В 1829 г. он отправился в путешествие по Европе. Побывал в Германии, Швейцарии и Италии, в Берлине посещал лекции Гегеля. Он также завел многочисленные знакомства в международной творческой среде.

После Ноябрьского восстания в 1830 г. Мицкевич безуспешно пытался вернуться на родину. С 1932 г. жил в Париже, некоторое время находился в Лозанне (1839), где преподавал латинскую литературу, а в 1848 г. – в Риме, где пробовал заручиться поддержкой папы Пия IX в пользу освободительного движения т. н. «Весны народов».

ПАРИЖСКИЙ ПЕРИОД

Жизнь поэта в Париже была тяжелой. Постоянных источников дохода не хватало. В среде эмигрантов начались расколы, вызванные политическими спорами. Некоторое время Мицкевич участвовал в общественной жизни, сотрудничал с Литературным обществом и Национальным польским обществом. В 1833 г. был редактором и публицистом журнала «Польский пилигрим». В 1834 г. он женился на Целине Шимановской, в браке родилось шестеро детей. В 1840 г. Мицкевича пригласили возглавить новую кафедру славян-

w Collège opozycję demokratyczną wobec monarchii lipcowej. W 1841 poeta związał się z kołem Towiańskiego, przywódcy sekty głoszącej nowe objawienie i odrodzenie życia duchowego (takich religijnych sekt było wówczas we Francji kilkadziesiąt).

ŚMIERĆ W STAMBULE

Podczas pobytu w Rzymie w 1848 r. Mickiewicz utworzył Legion Polski na służbie walczącej Lombardii. Jego cele i program wyłożył w tekście „Skład zasad”. Potem wraz z grupą Francuzów i emigrantów założył pismo „La Tribune des Peuples” o radykalnym programie społecznym. Wskutek interwencji ambasady rosyjskiej pismo zostało zawieszone, a Mickiewicz – po zamachu stanu w 1851 r. – poddany nadzorowi policyjnemu. Ostatnią akcją patriotyczną poety była próba sformowania Legionów Polskich do walki z Rosją po przystąpieniu Francji do wojny krymskiej. W tym celu przybył do Stambułu we wrześniu 1855 r., gdzie niespodziewanie zmarł. Został pochowany we Francji na polskim cmentarzu w Montmorency. W 1900 r. trumnę uroczystie przeniesiono do sarkofagu w katedrze wawelskiej.

■ Fotografia z pogrzebu Adama Mickiewicza. Przed wejściem do Katedry, 1890 r.

■ Fotografia z pochoron Adama Miцкевича. Перед входом в собор, 1890 г.

ской словесности в Колеж де Франс. В 1841 г. поэт сблизился с кружком Товяньского – лидера секты, возмещавшей новое пришествие и возрождение духовной жизни (таких сект во Франции в то время было несколько десятков).

СМЕРТЬ В СТАМБУЛЕ

Во время пребывания в Риме в 1848 г. Мицкевич создал Польский легион, сражавшийся за свободу Ломбардии. Его цели и программу он изложил в тексте «Свод принципов». Вместе с группой французов и эмигрантов он основал издание «Трибуна народов» с радикальной общественной программой. В результате вмешательства русского посольства издание было закрыто, а Мицкевич после переворота в 1851 г. находился под надзором полиции. Последней патриотической акцией поэта стала попытка формирования Польских легионов для борьбы с Россией после вступления Франции в крымскую войну. С этой целью он прибыл в Стамбул в сентябре 1855 г., где неожиданно умер. Похоронили его во Франции на польском кладбище в Монморанси. В 1900 г. прах Мицкевича был торжественно перевезен в Польшу и помещен в саркофаг в Вавельском кафедральном соборе.

TWÓRCZOŚĆ

Mickiewicz pozostawił ogromną i zróżnicowaną spuściznę literacką, obejmującą lirykę, poematy epickie, dramaty, publicystykę, w tym wiele fragmentów i utworów niedokończonych. Po wczesnych próbach utrzymanych w konwencji klasycystycznej opublikował w 1822 „Poezję”, które uznaje się za początek polskiego romantyzmu. W „Przedmowie” i balladzie „Romantyczność” sformułował nowy program literatury odwołujący się do wierzeń i wyobrażeń ludowych, świata uczuć i wyobraźni, wrażliwości na przyrodę i obecność „niewidzialnego”. W poezji tej zatarte zostały sztywne granice gatunków, wykorzystana została poetyka klechdy, ballady i dumy (najbardziej znane utwory to wspomniana „Romantyczność”, „Świtez”, „Świtezianka”, „Trzech Budrysów”, „Parys”). Tom II „Poezji” (1823) zawierał „Dziady” cz. II i IV oraz poemat historyczny „Grażyna. Powieść litewska”, który jest pierwszą próbą wykreowania romantycznego pojęcia patriotyzmu i ojczyzny jako lokalnej wspólnoty.

W 1829 w wyniku podróży po Rosji opublikował Mickiewicz „Sonety” (Krymskie i Odesskie), które w wyrafinowanej klasycystycznej formie opisywały mistyczne poczucie jedności z przyrodą, przeżycie jej jako sacrum.

W Dreźnie (1832) powstały „Dziady, cz. III”. Konrad z „Dziadów” stał się archetypem polskiego bohatera tragicznego. „Dziady” były wyzwaniem dla najlepszych polskich teatrów, a Wielka Improwizacja (monolog Konrada) – dla najwybitniejszych aktorów. Każda inscenizacja „Dziadów” jest wydarzeniem kulturalnym.

W Paryżu Mickiewicz napisał i opublikował (1834) bodaj najważniejsze swoje dzieło: „Pan Tadeusz czyli ostatni zajazd na Litwie. Historia szlachetka z roku 1811 we dwunastu księgach wierszem”. Wykorzystując m.in. tradycje powieści historycznej, powieści poetyckiej, eposu, poematu opisowego, stworzył „poemat narodowy” jedyny w swoim rodzaju, nie mający odpowiednika w literaturze. Posługując się różnorodnymi konwencjami, używając liryzmu, patosu, ironii, realizmu, odtworzył świat szlachty litewskiej w przededniu nadejścia armii napoleońskiej. Barwny korowód sarmatów, skłóconych często i intrygujących jednoczy się w poemacie w poczuciu więzi patriotycznej w nadziei na rychłe odzyskanie wolności.

Twórczość Mickiewicza wywarła trwały wpływ na polską kulturę. Przez dwa wieki była stałym elementem edukacji literackiej i wychowania patriotycznego. Jego poezja oddziaływała na wyobraźnię, znalazła nawet miejsce w mowie potocznej. Literatura XIX i XX wieku pełna jest metafor, cytatów i aluzji do dzieł Adama Mickiewicza. Inspirował pisarzy

ТВОРЧЕСТВО

Мицкевич оставил огромное и разнообразное литературное наследие, включающее в себя лирику, эпические поэмы, драмы, публицистику, в том числе и неоконченные произведения. После первых стихотворений, написанных в классицистическом духе, он издал сборник «Поэзия», положивший начало польскому романтизму. В «Предисловии» и балладе «Романтика» Мицкевич сформулировал новую литературную программу, отсылающую к народным верованиям, миру чувств и фантазии, восприимчивости к природе и присутствию «невидимого». В этих произведениях стираются жесткие границы жанров, используется поэтика притчи, баллады и думы (наиболее известные стихотворения этого периода – «Романтика», «Свитезь», «Свитезянка», «Три Будрысы», «Парис»). Во втором томе «Поэзии» вышли поэма «Дзяды» и историческая поэма «Гражина. Литовская повесть», которая стала первой попыткой дать романтическое определение понятиям «патриотизм» и «родина».

В 1829 г., после путешествия по России, Мицкевич опубликовал свои «Сонеты» (крымские и одесские), в которых в изысканном классицистическом стиле описал мистическое чувство единения с природой, переживание его как священного.

В Дрездене была написана III часть «Дзядов». Конрад из «Дзядов» стал прообразом польского трагического героя. «Дзяды» всегда были настоящим испытанием для лучших польских театров, а Великая импровизация (монолог Конrada) – для самых выдающихся актеров. Каждая постановка – это культурное событие.

В Париже Мицкевич написал и опубликовал, пожалуй, важнейшее свое произведение «Пан Тадеуш, или Последний наезд на Литве: шляхетская история 1811-1812 годов в двенадцати книгах стихами». Используя традиции исторического романа, романа в стихах, эпоса, описательной поэмы, поэт создал «национальную поэму», единственную в своем роде, не имеющую аналогов в литературе. Пользуясь разнообразными приемами, используя лиризм, пафос, иронию, реализм, автор воссоздал мир польской шляхты накануне прихода наполеоновской армии. Разноцветный хоровод сарматов, часто спорящих и плетущих интриги, объединяется в поэме в общем порыве патриотизма и надежде на скорое обретение свободы.

Творчество Мицкевича оказало огромное влияние на польскую культуру. На протяжении двух веков оно было постоянным элементом литературного образования и патриотического воспитания. Его поэзия влияла на сознание, отражалась в разговорном языке. Литература XIX и XX веков полна метафор, цитат и аллюзий на произведения Адама

Michał Elwiro Andriolli wykonał 60 ilustracji do „Pana Tadeusza”.

„Pan Tadeusz” z ilustracjami M. E. Andriolliego został wydany w 1881 r. we Lwowie nakładem Księgarni F. H. Richtera (Altenburg).

„Wiwat Hrabia!” On wjeżdżał na folwark Maciejów,
Sam zbrojny, za nim zbrojnych dziesięciu dżokejów.
Kapelusz miał okrągły z piórem, w rękę szpadę,
Okręcił się i szpadą powitał gromadę.

Księga VII

...Wśród pączków barwistego maku
Stał ułan jak słonecznik, w błyszczącym kołpaku,
Strojnym blachą złocistą i piórem koguta;
Przy nim dziewczę, w zielonej sukience jak ruta.

Księga XI

(m. in. Juliusza Słowackiego, Bolesława Prusa, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego), kompozytorów (muzykę pisali m. in. Chopin, Moniuszko, Szymanowski, Paderewski, Czajkowski, Rimski-Korsakow), malarzy i grafików.

Sam Mickiewicz, często jako symbol Poety-Wieszcz Narodowego, był tematem portretów, rysunków i medalionów (uwieczniali go m. in. Walenty Wańkowicz, Józef Oleszkiewicz, Cyprian Norwid, Eugène Delacroix).

Najsłynniejsze pomniki Mickiewicza znajdują się obecnie w Warszawie (Cyprian Godebski), w Krakowie (Teodor Rygier), w Poznaniu (Bazyli Wójtowicz) i w Paryżu (Émile Antoine Bourdelle).

W aktualnych dyskusjach o kształcie przyszłej zjednoczonej Europy przywoływany jest Mickiewicz jako prekursor wizji federacji wolnych narodów i obywateli oraz twórca idei ojczyzny jako wspólnoty zbudowanej na poczuciu więzi kulturowej i systemie wartości.

Utwory Mickiewicza, w całości lub we fragmentach, były wielokrotnie przekładane na ponad 20 języków.

Мицкевича. Его творчество вдохновляло писателей (напр., Словацкого, Пруса, Выспянского, Жеромского), композиторов (в т. ч. Шопена, Монюшко, Шимановского, Падеревского, Чайковского, Римского-Корсакова), живописцев и графиков.

Сам Мицкевич как символ поэта-прорицателя стал темой многочисленных портретов, рисунков и медальонов (его увековечили, напр., Валентин Ванькович, Юзеф Олешкевич, Циприан Норвид, Эжен Делакруа).

Самые известные памятники Мицкевича находятся в Варшаве (Циприан Годабский), в Кракове (Теодор Ригер), в Познани (Василий Вуйтович) и в Париже (Эмиль Антуан Бурдель).

В современных дискуссиях об очертаниях будущей объединенной Европы о Мицкевиче говорят как о предвестнике образа федерации свободных народов и граждан, а также авторе идеи родины как общности, построенной на ощущении культурной связи и системе ценностей.

Произведения Мицкевича – полностью или фрагменты – неоднократно переводились на более чем 20 языков мира.

źródło / источник : www.culture.pl

Wyniki konkursu im. Iriny Stavschi

Konkurs ogłoszony przez Redakcję „Jutrzenki” jest inspirowany twórczością mołdawskiej poetki, pisarki, artystki plastyka Iriny Stavschi. Powstał z myślą o rozbudzaniu kreatywności dzieci i młodzieży poprzez twórczą interpretację tematu, który w 2020 roku brzmiał: „**Nigdy nie będzie takiego lata, już nigdy...**”.

1. KONKURS PROZATORSKI

Do oceny prac konkursowych Redakcja zaprosiła osoby, władające językiem polskim, rumuńskim i rosyjskim. Komisja w składzie: zastępca redaktora naczelnego Elena Pumnea, Tatiana Zalewska – korektor, Lucia Țurcanu – tłumacz i Ala Klimowicz – dziennikarz, przedstawiła następujący werdykt:

Kategoria starsza (15-18 lat)

I miejsce: Aleksandra Niculeac (Głodiany)

II miejsce: Stanisław Bonachowski (Bielce)

III miejsce ex aequo:

Vladimir Gula (Bielce)

Anastazja Kostecka (Bielce)

Wyróżnienie otrzymał Egor Bargan (Kiszyniów)

Kategoria młodsza (10-14 lat)

I miejsce Anastazja Kazak (Bielce)

II i III miejsca nie przyznano

Gratulujemy laureatom!

A oto opinie prac, które otrzymały nagrody i wyróżnienia.

Elena Pumnea: Faktycznie, lato 2020 było wyjątkowe z powodu światowej pandemii. Wszystkie prace świadczą, że ich autorzy umieją dostrzegać niezwykle wśród rzeczy zwyczajnych, doceniać piękno otaczającego i tak niedalekiego świata oraz kierować swoją uwagę wewnątrz siebie i stamtąd czerpać energię w tych trudnych czasach.

W pracy Stanisława Bonachowskiego przemawia do mnie jego umiejętność manewrowania słowem pisanym, odnajdywania właściwych określeń i łączenie je w ciekawe zdania.

„Miodowe lato...” Aleksandry Niculeac urzekło mnie opisem Książęcego Lasu. Czytając go, jakbym sama tam była i widziała polowanie na łanie na własne oczy.

W pracy Anastazji Kosteckiej godne podziwu jest dostrzeganie pozytywnych stron tej nieciekawej sytuacji epidemicznej i odnalezienie okazji do rozwoju, nawet w tak niesprzyjających warunkach, jak tego nie-zwykłego lata.

Lucia Țurcanu: Criteriile de bază în selecția celor trei laureați a fost originalitatea și artistismul. Am ales textele care relatează experiențe personale, expuse într-un mod captivant, fie că sunt evocări poetice ale unei vacanțe petrecute în localitatea natală (ca în cazul eseului *Miodowe lato w Książęcym Lesie* al Alexandrei Niculeac), fie că sunt povestite întâmplări cotidiene și dezvăluite emoțiile pe care le-au provocat sau le mai provoacă acestea (ca în textul *Moje niezwykle lato* al Anastaziei Kosteckiej), fie că ni se oferă istorioare despre animalele de companie (precum o face Egor Bargan în *Нескучное лето*).

Am mai apreciat coerența expunerii și corectitudinea stilistică, ortografică. Felicitări tuturor participanților la concurs. Cred că este o experiență antrenantă și utilă.

Ala Klimowicz: В эссе Саши Никуляк меня больше всего подкупило ощущение сказочности, а вот Станислав Бонаховский в своей работе передал ощущение покоя, рассказав о том, что во всем есть положительная сторона, например, появившаяся возможность заниматься творчеством. Очень понравилась работа Владимира Гулы о том, как в условиях пандемии – когда возможность путешествовать ограничена – провести лето, изучая интересные уголки родного края. Иногда обычные события в необычное время становятся увлекательными – об этом работа Егора Баргана «Нескучное лето». И, конечно же, с интересом читается сочинение Анастасии Костецкой о появившихся возможностях самопознания и самоусовершенствования, о преодолении трудностей.

Tatiana Zalewska: В работах участников конкурса оценивалось прежде всего соответствие заявленной теме, а затем уже языковые средства и эстетика. К сожалению, ни один из участников не раскрыл полностью тему «Nigdy nie będzie takiego lata, już nigdy...». Но все же некоторые работы впечатлили, например, «Miodowe lato w Książęcym Lesie» Александры Никуляк – своей красотой или работа Владимира Гулы, который пишет о единении с природой и историей страны.

2. KONKURS PLASTYCZNY

Na konkurs plastyczny zgłoszono pięć rysunków autorstwa **Reginy Cușnir (lat 12), uczennicy Domu Polskiego w Styrzy.** Komisja postanowiła przyznać autorce wyróżnienie.

Wszystkim uczestnikom konkursu będą wręczone dyplomy, a laureatom – nagrody książkowe. Dziękujemy za udział w konkursie!

ALEKSANDRA NICULEAC, uczennica 2 klasy Liceum Ogólnokształcącego Niepublicznego Kolegium św. Stanisława Kostki w Warszawie

**Kategoria
starsza
I miejsce**

MIODOWE LATO W KSIĄŻĘCYM LESIE

Już drugi rok uczę się w Warszawie, która bardzo mi się podoba. Stare Miasto, Łazienki Królewskie, nabrzeże Wisły wywołują zachwyt. Warszawa to miasto, w którym przeszłość łączy się z teraźniejszością, a jednocześnie wybiega w przyszłość. Kocham Warszawę.

Kocham także kraj, w którym się urodziłam i wychowałam – Mołdawię – i też moje rodzinne miasteczko Głodiany, mające swoją historię.

Mój tata jest pszczelarzem, tak jak jego ojciec i dziadek. Nasza pasieka znajduje się w rezerwacie Książęcy Las, położonym niedaleko od miasta Głodiany. Terytorium rezerwatu kiedyś należało do władców Mołdawii, a teraz jest to rezerwat państwowy.

Minionego lata wyjeżdżaliśmy do pasieki całą rodziną. Bardzo lubiłam zagłębiać się w las otaczający wielką polanę z ulami. Wiem, gdzie rośnie wiekowy dąb, i zawsze do niego idę. Lubię dotykać jego ciepłą, chropowatą korę i wyobrażać

sobie, że był świadkiem polowania na łanię, widział księcia i jego piękną żonę.

Jeśli przycząć się i oczekiwać w ciszy, z gęstoczu może wyjść dorodny jelen. A jeśli dopisze nam szczęście, możemy zobaczyć gronostaja, a nawet dzikiego kota, który zawsze jest bardzo ostrożny!

Praca w pasiece rozpoczynała się o świcie i trwała do południa. Kiedy robiło się bardzo gorąco, szliśmy odpoczywać na brzeg Prutu. A tam można było zobaczyć łabędzie, czaple, dzikie kaczki. W ogóle nie boją się ludzi, co pozwala spokojnie je obserwować. Tutaj jest dużo kwiatów, chciałoby się nazrywać i upleść wianek. Ale nie wolno – przecież to rezerwat.

Kiedy zimą będę pić herbatę z miodem z naszej pasieki, na chwilę wróci do mnie to niezwykle lato, będę wspominać Książęcy Las i rozmyślać o tajemnicach, które troskliwie chroni.

ANASTAZJA KAZAK, uczennica Domu Polskiego w Bielicach, lat 13

**Kategoria
młodsza
I miejsce**

O VARĂ ÎN PANDEMIE

Vara aceasta a fost deosebită, am avut restricții la călătorii, la întâlniri, la comunicare. Nu am putut să călătorim în afara hotarelor țării, cum obișnuiam în alți ani. De exemplu, anul trecut am vizitat Polonia, Ucraina, România. În schimb, vara aceasta ne-a oferit posibilitatea să descoperim țara noastră, să vizităm locurile pitorești ale Republicii Moldova, care sunt de o rară frumusețe.

Vara a început cu o călătorie, organizată de bunicul meu, la **Cetatea Soroca**. Împreună cu toată familia, am pornit la drum. Călătoria a fost foarte interesantă, am aflat multe lucruri noi, am văzut locuri frumoase. Astfel, am aflat că cetatea este din secolul al XV-lea, a fost construită din lemn de Ștefan cel Mare. Mai târziu a fost reconstruită în piatră

de Petru Rareș în secolul al XVI-lea. De asemenea, bunicul ne-a povestit istoria vieții sale. A fost o călătorie deosebită!

Următorul punct pe care l-am vizitat, la sugestia bunicii mele, care iubește natura, a fost **Pădurea Domnească**, situată de-a lungul râului Prut. Rolul principal al acestui spațiu constă în păstrarea pădurilor de luncă, a unor specii de plante și animale rare. Pădurea Domnească este considerată cea mai bătrână pădure de luncă din Europa.

În luna iulie, am vizitat „Inima Nistrului”, care se află lângă **satul Naslavcea, raionul Ocnița**. Naslavcea este punctul extrem de nord al Republicii Moldova, în apropierea râului Nistru. În centrul satului Naslavcea, se află un monument dedicat răscoalei de la Hotin, din 1919, când au sosit

bande înarmate de peste Nistru și au atacat armata românească, încercând să ocupe nordul Basarabiei și să-l unească cu Ucraina. Drumul la Naslavcea a fost cu adevărat lung, dar toți am fost bine dispuși, am ascultat muzică.

Peste o săptămână, ni s-a făcut din nou dor de călătorii și am hotărât să vizităm Grădina Zoologică. Acolo am văzut: zebre, leu, cocostârci, struți, porumbei multicolori. Am aflat multă informație nouă și utilă pentru mine.

Le sunt recunoscătoare bunicii și părinților, care au organizat aceste călătorii în locuri pitorești. A fost o vara magică și de neuitat. În această vară, am redescoperit țărișoara mea cea mică și frumoasă.

■ Najbardziej na północ wysunięty punkt Republiki Mołdawii - wieś Nasławcza

/ FOT. heymoldova.com

STANISŁAW BONACHOWSKI, uczeń Domu Polskiego w Bielicach

**Kategoria
starsza
II miejsce**

NIEPOWTARZALNE LATO 2020

Każdego roku z niecierpliwością czekamy na lato, bo lato to czas realizacji własnych pragnień, planów, poszukiwania przygód, zdobywania nowych doświadczeń i przeżywania niecodziennych historii.

Po egzaminach nadeszły długo wyczekiwane wakacje. Głowę miałem pełną związanych z nimi nadziei i marzeń, które zamierzałem zrealizować. Niestety. Moje plany zniszczył niebezpieczny wirus. Covid-19. Światowa pandemia narzuciła całemu światu ograniczenia, stworzyła problemy. Dotknęły one również i mnie. Zmusiły do noszenia maseczki, rękawiczek ochronnych, a wszystkie wyjścia z domu ograniczyły się do drogi do sklepu i z powrotem!

W tym trudnym czasie samoizolacji za namową brata przeczytałem książkę, którą kiedyś dostałem na kursie języka polskiego we Wrocławiu.

Postanowiłem też zadbać o swoje zdrowie. W lipcu po zniesieniu kwarantanny, zacząłem chodzić na siłownię. Postanowiłem również wię-

cej się ruszać i pieszo przemierzałem trasy, które wcześniej pokonywałem autobusem. Po powrocie z takich spacerów albo czytałem, albo zabierałem się do malowania. A malowałem wszystko. Inspirowały mnie mołdawskie łąki, bezchmurne niebo... Właśnie te zainspirowane pięknem bieleckiego krajobrazu pociągnięcia pędzlem są najbardziej wiarygodnymi świadkami minionego lata.

Po twórczych zmaganiach chętnie spotykałem się z przyjaciółmi. Wędrowaliśmy razem do nocy, obserwując zachodzące słońce, promienie którego rozlewały się po różowiejącym niebie.

Lato powoli dobiegało końca. Nikogo to jednak nie irytowało, nie smucił fakt, że zbliża się nowy rok szkolny. Tym sierpniowym dniom towarzyszyły śmiech i radość z ostatniego przed rozpoczęciem zajęć weekendu, opowiadanie zabawnych historii o kwarantannie.

To lato nauczyło mnie szacunku do czasu, który został mi dany. I być może dlatego było ono dla mnie niezwykle i niepowtarzalne.

ANASTAZJA KOSTECKA, uczennica Domu Polskiego w Bielcach

Kategoria
starsza
III miejsce
ex aequo

MOJE NIEZWYKŁE LATO

Tegoroczna kwarantanna zaskoczyła cały świat. Obostrzenia i środki przymusu spowodowały lęk, obawy o przyszłość. Uświadomiono sobie, jak niewielki wpływ ma człowiek na to, co się dzieje oraz jak niewiele może zrobić, by cokolwiek zmienić. Powszechny niepokój był uzasadniony i wyczuwalny – uświadomiono sobie, że już nigdy nic nie będzie takie samo, jak dotąd. Zmienił się też dotychczasowy bezrefleksyjny stosunek ludzi do zdrowia, życia.

Na samym początku kwarantanny byłem zaniepokojona, zdezorientowana jak to będzie. Wydawało mi się, że każdy mój dzień będzie podobny do minionego, a wszystkie one będą takie same, że miesiące będą przelatywały z prędkością błyskawicy, niczym się nie różniąc. Jakież było moje zaskoczenie, że to właśnie czas kwarantanny, zamknięcia w czterech ścianach pozwolił mi zrozumieć nie tylko siebie, ale także uświadomił mi wartość ludzkiego życia. Coś zdawałoby się oczywistego, ale o czym wcześniej zupełnie nie myślałam.

Kwarantanna zmusiła mnie do pozostania w domu. Ważną częścią mojego życia stał się wówczas sport, który mnie wyciszał, uspokajał, a jednocześnie dostarczał energii, wzmacniał odporność. Postanowiłam zacząć robić rzeczy, których nigdy wcześniej, z najzwyklejszego lenistwa, nie robiłam – zaczęłam biegać. Radość sprawiała mi nie tylko samo bieganie i związany z nim wysiłek fizyczny, ale również to, że znalazłam spo-

sób na wewnętrzne wyciszenie się! Początki tej aktywności fizycznej, którą rozpoczęłam w letnie wieczory, wcale nie były łatwe. W miarę upływu czasu, gdy antykowidowe obostrzenia zostały złagodzone i ku mej wielkiej radości oprócz parku został otwarty również stadion, mogłam urozmaicić swoje treningi.

Lato 2020 nie zapowiadało się ciekawie: granice państw pozostawały zamknięte, większość rozrywek mogących uatrakcyjnić czas, zabroniona. Jednak pomimo nienormalności tych czasów oraz związanego z nimi niepokoju spędziłam je w niezapomniany sposób! Razem z bratem zaliczyliśmy wiele kursów rozwoju osobistego, które wywarły duży wpływ na moją postawę. Ujawniły one to, co dotychczas było gdzieś we mnie głęboko ukryte. A bieganie, które weszło mi już w nawyk, dodało nowych emocji. Podczas każdego treningu kształtowałam swój charakter, wyznaczając sobie nowe cele. W ten sposób stawiałam się jeszcze bardziej niż dotąd wytrwała.

Zawsze obok mnie byli moi przyjaciele, którzy nieoczekiwanie dodali moim wakacjom szczególnej energii, szczególnego ładunku emocji.

Naprawdę mogę powiedzieć, że minione wakacje były jednymi z najlepszych w moim życiu! Nigdy wcześniej nie byłam tak spokojna wewnętrznie, tak zadowolona z tego, że radośnie żyję. Dopiero te letnie miesiące pozwoliły mi docenić wartość naszego podmiejskiego domku, do którego mogłam pojechać i cieszyć się, zrywając prosto z krzaka pomidory, brzoskwinie. Rzecz jasna wszystko ekologiczne, uprawiane bez użycia środków chemicznych! Zaczęłam troszczyć się o zdrowe odżywianie, zaczęłam dbać o zdrowie.

W lipcu moja mama złamała rękę i większość obowiązków domowych spadła na mnie, ale wcale nie uskarżałam się na to. Mama jest bardzo dumna z mojej samodzielności, dumna z tego, że nauczyłam się przygotowywać posiłki dla całej rodziny, a ja znów mam za co być wdzięczna tegorocznemu latu!

Kwarantanna nie może być pretekstem do ograniczenia życia, bo tak naprawdę, gdy zamykają się jedne drzwi to otwierają się inne, a za nimi czeka nowe, nieznane! Kiedy coś zwyczajnego wydaje się być niedostępnym, to w naszych rękach jest klucz i sposób, aby je otworzyć i znaleźć nowy pomysł na życie, z którym znów nam będzie dobrze. Myślę, że minione lato okazało się pod tym względem niezwykle pouczające, pozwoliło zrozumieć jakie wartości w naszym życiu są najważniejsze.

VLADIMIR GULA, uczeń Domu Polskiego w Bielcach

Kategoria
starsza
III miejsce
ex aequo

DESCOPERIND MOLDOVA

Călătoriile întotdeauna au fost pasiunea mea cea mai mare. În timpul unei călătorii, descoperi locuri frumoase și memorabile și, în același timp, simți frumusețea în adâncul sufletului tău.

În anul care a trecut, coronavirusul a intrat în viețile oamenilor fără să întrebe ce planuri sau dorințe au. În consecință, cea mai mare dorință a fiecăruia dintre noi a devenit dorința de a învinge virusul, astfel încât să nu aibă putere asupra sănătății și vieții noastre.

Frontierele sunt închise. Dar nimic nu este întâmplător și orice situație îți oferă o lecție de viață. Mie și familiei mele, pandemia ne-a oferit șansa de a descoperi frumusețea Moldovei.

Vara aceasta, împreună cu familia mea, am decis să explorăm locuri memorabile ale Moldovei. Am făcut testul pentru coronavirus, ca să fim siguri că suntem sănătoși, am luat măști, am gândit traseul, cu cele mai frumoase obiective turistice ale Moldovei, și am pornit la drum. Am reușit să vizităm Cetatea Sorociei, mănăstirile Saharna, Țăpova, Hâncu, Curchi, Rudi,

Căpriană, rezervația naturală „Pădurea Domnească”, rezervația cultural-naturală Orheiul Vechi și multe altele. Aș vrea să povestesc despre trei locuri care m-au impresionat cel mai mult.

Cetatea de la Soroca a fost înălțată de Ștefan cel Mare în secolul al 15-lea. A fost construită împotriva dușmanilor. Cetatea are o formă circulară și cinci turnuri. Deasupra intrării se află capela cetății. În centrul cetății a fost săpată o fântână. În timpul vizitei, am avut sentimentul că m-am transferat în trecut și dragostea mea față de istoria țării mele a devenit și mai puternică.

Următoarea destinație care m-a impresionat în mod deosebit a fost mănăstirea Saharna. **Mănăstirea Saharna** este una dintre cele mai vechi așezăminte monahale din cuprinsul Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova. Ansamblul monastic este compus din două mănăstiri: una rupestră (Bunavestire) și alta terestră (Sf. Treime). Mănăstirea terestră este o ctitorie călugărească, a fost întemeiată în anul 1776 de Schimonahul Vartolomeu Ciungu. Răulețul Sa-

harna, care curge în apropierea mănăstirii, formează 22 de cascade. Cea mai spectaculoasă este cascada „Groapa Țiganului”, care cade de la o înălțime de patru metri.

De asemenea, mi-a plăcut rezervația naturală „Pădurea Domnească”. Aceasta se află de-a lungul Prutului și a fost fondată în anul 1993. Pădurea este reprezentată de asociații vegetale de stejar, plop, sălcie. Aici pot fi întâlnite plante rare, ca vițade-vie sălbatică, laleaua peșterii, ghiocelul alb, vioarele. Au supraviețuit în limetele rezervației și elemente faunistice rare ca vidra, pisica sălbatică, jderul de pădure, jderul de piatră, broasca-țestoasă de baltă, lebăda. Este un loc unde te simți unit cu natura.

Vara aceasta am învățat că pentru a descoperi locuri frumoase nu e nevoie să pleci peste hotare. Trebuie doar să deschizi ochii și să vezi frumusețea ascunsă chiar sub nasul tău. Moldova mea e un spațiu mirific, în care locuri memorabile povestesc istoria neamului, iar natura nemaipomenită reflectă frumusețea poporului nostru.

Cetatea de la Soroca

/ FOT. lonelyplanet.com

EGOR BARGAN, członek Koła Młodych Dziennikarzy „Polonia”
w Kiszyniowie

Kategoria
starsza
wyróżnienie

НЕСКУЧНОЕ ЛЕТО

Лето 2020 года стало для меня незабываемым. Впрочем, у многих оно было не таким, как ожидалось: без путевок, билетов и чемоданов, ведь все планы в этом году спутала эпидемия.

Вот поэтому мне казалось, что лето пройдет очень скучно. А напрасно, ведь даже сидя дома можно найти интересные занятия! Благодаря компьютерным играм и общению онлайн у меня появились новые друзья из других стран, а также возможность подтянуть английский язык.

А еще я обнаружил, что читать книжки – это очень увлекательно. Мне так это понравилось, что я даже сам написал маленький рассказ про своих домашних питомцев:

«Домашние животные – это неотъемлемая часть жизни большинства людей, они приносят в дом уют, ласку, любовь, а также наполняют нашу жизнь прекрасными эмоциями и впечатлениями. Я очень люблю всех домашних питомцев, которые живут в нашей семье. Каждый из них ни в чем не ограничен и получает свою порцию внимания.

Могу в компании с двумя морскими свинками – Элвином и Саймоном – подолгу смотреть на рыбок в аквариуме. Наблюдать за ними очень увлекательно! Свинкам это занятие тоже по душе – они с удовольствием сидят у меня на руках, в тепле и уюте, и мы вместе любимся рыбками.

А еще у нас дома живет волнистый попугай Жора. Он очень активный: обычно я его выпускаю из клетки, чтобы он мог как следует

насладиться своим умением летать по комнатам. Всего лишь через пару недель с того момента, как Жора появился в нашей семье, он начал говорить. Забавно слышать от него фразы "Жора хороший" и "Жора умничка"!

Но самый харизматичный питомец в нашей семье – это мопс по кличке Марик. Он очень любит полежать утром на теплом одеяле, предварительно плотно позавтракав. Но любит и порезвиться, побегать на улице. Два раза в день, утром и вечером, я выгуливаю Марика. Благодаря этим прогулкам у меня появилась возможность наслаждаться природой, слушать шелест листьев, пение птиц. После прогулки пес с довольной мордашкой бежит домой и снова обустраивается на своем месте для отдыха. Глядя на нашего мопса, можно с уверенностью сказать – он любит жизнь.

Я очень рад, что в нашей семье живут такие замечательные создания!»

Буду ли я писать дальше? Время покажет, но я уже благодарен этому лету – за то, чему оно меня научило, за его необычность и, надеюсь, Неповторимость!

На фото:
наши домашние
питомцы
с моим братом
Артемием

Szata graficzna prac konkursowych opracowana przez członków
KOŁA MŁODYCH DZIENNIKARZY „POLONIA” W KISZYNIOWIE

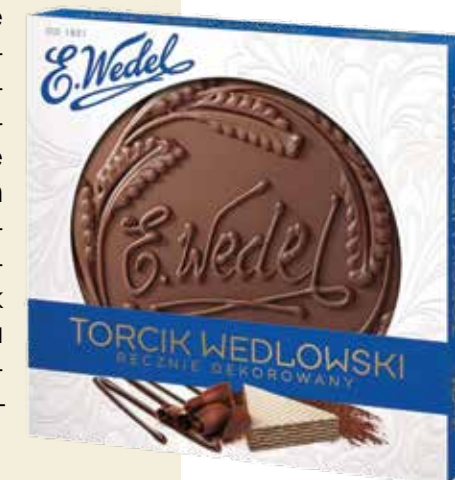
Przewodnik po kultowych słodyczach znad Wisły

Chrupiące Prince Polo, ciągnące się Krówki... Jakie jeszcze inne słodycze kojarzone z PRL lubią i kupują do dziś Polacy? Oto przewodnik po kultowych słodyczach, które mogą być wykwintnymi pamiątkami z Polski. Smakują amatorom słodkości na całym świecie, bo są... wyjątkowe.

Torcik Wedlowski

Tort wafelowy przekładany masą orzechową i obłany czekoladą to sztandarowy produkt warszawskiej marki E. Wedel. Zgodnie z tradycją każdy torcik dekorowany jest ręcznie i zdobiony napisami (np. „Pozdrowienia z Polski”, „Wesołych świąt!” czy „Dziękuję”).

Historia torcika sięga lat 30. ubiegłego wieku, ponieważ już wtedy zakłady Wedla, słynące z produkcji czekolad, czekoladek, cukierków, chałwy, sezamków, herbatników, wafli i tortów pralinowych, sprzedawały je nie tylko w Polsce, ale też w zagranicznych sklepach firmowych. Eksportowano je do kilkunastu państw. Nigdy nie reklamowany, jest jednym z najpopularniejszych wyrobów firmy i jedną z najchętniej kupowanych pamiątek z Polski. W prezencie dla przedstawicieli innych państw wozili go przedwojenni polscy dyplomaci.

Хрустящие вафли «Prince Polo», тянущиеся «Корówki»... Какие еще сладости эпохи ПНР поляки любят и покупают по сей день? Предлагаем вам путеводитель по культовым сладостям, которые могут быть изысканными сувенирами из Польши. Они нравятся любителям сладкого во всем мире, потому что они... уникальны.

Вафельный торт с прослойкой из ореховой массы, покрытый шоколадом – это флагманский продукт варшавского бренда E. Wedel. По традиции каждый торт декорируется вручную и украшается надписями (например, «Привет из Польши», «С праздником!» или «Спасибо»).

История этого торта началась в 30-е годы прошлого века – уже тогда фабрика «Wedel», знаменитая своими шоколадками, конфетами, халвой,

печеньем, вафлями и пралине, продавала свой вафельный торт не только в Польше, но и в фирменных магазинах за границей. Их экспортировали в десятки других стран. Никогда не рекламируемый, это один из самых популярных продуктов компании и один из самых покупаемых сувениров из Польши. Его вручали в качестве подарка представителям других держав дипломаты еще довоенной Польши.

Ptasie mleczko

Kto nie ma sentymentu do mlecznej pianki o smaku waniliowym, oblanej polewą czekoladową?

Historia ptasiego mleczka sięga czasów dwudziestolecia międzywojennego. Skąd nazwa? Miał ją wymyślić Jan Wedel – właściciel największej w Polsce przedwojennej fabryki czekolady, założonej w połowie XIX w. przez Karola Wedla. Inspiracją była podróż do Francji, podczas której Jan Wiedel postanowił, że odtąd w linii czekoladowych łakoci pojawi się także delikatna pianka skrapana w wedlowskiej czekoladzie. Nowy przysmak pojawił się na sklepowych półkach w 1936 r. i z miejsca rozkochał w sobie rzesze miłośników słodkości.

Krówki

Najpopularniejszy polski cukierek robi się z masy krówkowej składającej się z mleka, cukru i masła – całość miesza się i gotuje, a gotową masę wylewa się na stół i studzi. Po kilku dniach jest krojona i pakowana w papier z wizerunkiem krowy – co przyczyniło się do spopularyzowania nazwy. Historia krówki sięga początków XX wieku. Feliks Pomorski nauczył się je robić u wuja w Żytomierzu. Następnie w latach 20. w Poznaniu ruszył z produkcją na skalę przemysłową. Przedsiębiorstwo istnieje do dziś. Rzecz jasna krówki produkuje na skalę przemysłową wiele różnych zakładów cukierniczych, ale najlepsze są te robione ręcznie.

Irysy

Irysy, tak jak krówki, są produkowane od okresu międzywojennego. Smak i kolor zawdzięczają gotowaniu masy mlecznej. W okresie PRL z ich produkcji słynął zakład „Jutrzenka”. W latach 70. XX wieku zakupiono nowy park maszynowy do ich produkcji, a do słodkiej fabryki ściągali tabuny szkolnych wycieczek. Irysy eksportowano do Niemiec, Węgier, Francji, a nawet do Kanady. Do dziś mają wielu fanów.

cdn.

Кто из нас не питает нежных чувств к ванильному молочному суфле в шоколадной глазури? История «Птичьего молока» началась в межвоенное двадцатилетие. Почему оно так называется? Говорят, что его придумал Ян Ведель – владелец крупнейшей в довоенной Польше шоколадной фабрики, которая была основана в середине XIX века Каролом Веделем. Вдохновением послужила поездка во Францию, во время которой Ян Ведель решил, что отныне в ряду шоколадных сладостей будет и нежное суфле, политое шоколадом. Новое лакомство появилось на прилавках магазинов в 1936 г. и сразу же полюбилось любителям сладкого.

Самые популярные польские конфеты делаются из специальной массы, состоящей из молока, сахара и сливочного масла. Эти ингредиенты смешивают и варят, а готовую смесь выливают на стол и остужают. Через несколько дней ее режут и пакуют в фантики с изображением коровы – отсюда и название. «Коровка» появилась в начале XX века. Феликс Поморский научился изготавливать конфеты у дяди в Житомире. В 20-е годы он стал производить их в промышленных масштабах, а предприятие в Милянвке под Варшавой существует до сих пор. Конечно, «Коровки» производят многие кондитерские фабрики, но лучшие конфеты, несомненно, ручного изготовления.

Ириски, как и «Коровка», начали производить в межвоенный период. Своим цветом и вкусом они обязаны вареной молочной массе. В эпоху ПНР самым знаменитым производителем ирисок была фабрика «Jutrzenka». В 70-е годы закупили новые машины для их производства, а на фабрику сладостей приходили с экскурсиями толпы школьников. Ириски экспортировались в Германию, Венгрию, Францию и даже в Канаду. В наше время у них по-прежнему множество поклонников.

Międzynarodowy konkurs EPIZODY Z NAJNOWSZEJ HISTORII POLSKI W KOMIKSIE

Biuro Edukacji Narodowej IPN zaprasza nauczycieli i uczniów do udziału w międzynarodowym jednoetapowym konkursie pod honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej.

Konkurs polega na wykonaniu komiksu w polskiej wersji językowej przedstawiającego epizod rozgrywający się na tle wydarzeń ważnych dla dziejów polskiego społeczeństwa z udziałem realnego lub fikcyjnego bohatera. Zakres historyczny pracy powinien mieścić się w okresie od roku 1917 do 1990.

Praca ma stanowić zamkniętą całość o objętości 8–10 stron/plansz formatu A4, przedstawionych w pionie. Do komiksu należy dołączyć metryczkę z danymi autora: imię, nazwisko, wiek, nazwa szkoły i adres mailowy do kontaktu.

Prace oceniane będą w trzech kategoriach wiekowych:

- 11–13 lat
- 14–16 lat
- 17–19 lat

Przed wystaniem pracy należy wypełnić formularz znajdujący się na stronie: <https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/konkursy-i-projekty/epizody-z-historii-najn>

Strona z komiksu Oskara Sochackiego

Prace konkursowe prosimy przysyłać **do 12 marca 2021 r.** (liczy się data stempla pocztowego) na adres:

**Instytut Pamięci Narodowej
Biuro Edukacji Narodowej
ul. Postępu 18
02-676 Warszawa**

z dopiskiem: *Konkurs „Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie”*

Ogłoszenie wyników na stronie www.ipn.gov.pl: 23 kwietnia 2021 r.

Uroczyste rozdanie nagród – 27 maja 2021 r. w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Warszawie.

Wszelkich wyjaśnień na temat konkursu udziela: katarzyna.miskiewicz@ipn.gov.pl

Czym jest komiks?

Komiks to historia obrazkowa, której często towarzyszy krótki tekst umiejscowiony w charakterystycznych dymkach, oddających dialog między postaciami lub z boku obrazków jako tekst narratora. Historia przedstawiona jest za pomocą rysunków (kadrów) powiązanych ze sobą w czasie i opowiadających konkretne wydarzenia.

Jak rysować komiksy dla początkujących?

- ★ Każdy pasek gatunku graficzno-narracyjnego musi zaczynać się i kończyć jedną myślą.
- ★ Zazwyczaj pierwsza strona służy jako wstęp, w którym autor przekazuje ogólne główne idee. Czytelnik musi zrozumieć, o której godzinie ma miejsce wydarzenie, gdzie i kto jest głównym bohaterem całej akcji.
- ★ Ponadto duża ramka powinna zakończyć cały komiks. W nim twórca arcydzieła opowie o tym, co wydarzyło się na końcu lub w epilogu, a także opowiada, co dalej czeka na bohatera.

Zagadki - kolorowanki

Jutrzenka 1-2/2021

30

1. W oczach węgielki,
Z marchwi nos wielki.
Na śniegu stoi,
Ciepła się boi.

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Жил я посреди двора,
Где играет детвора,
Но от солнечных лучей
Превратился я в ручей.

--	--	--	--	--	--	--	--

3. Om făcut de mâna mea,
Cu ochi negri și lulea.
Nici-un viscol nu-l răstoarnă,
Că e sprijinit de iarnă.

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--

Odpowiedzi na zagadki prosimy wysyłać na e-mail:
redakcja.jutrzenka@gmail.com
lub przekazać przez nauczyciela j. polskiego.

„Zagadkowe” spotkanie Koła Młodych Dziennikarzy w Głodianach

Tematem styczniowego on-line spotkania Koła Młodych Dziennikarzy w Głodianach pod kierownictwem Ali Klimowicz była obecna pora roku – zima. Każdy z członków Koła przygotował wcześniej zagadki o zimie w języku polskim, rosyjskim i rumuńskim, a potem wszyscy razem je rozwiązywali.

Po krótkiej rozmowie na zimowe tematy odbyły się warsztaty, podczas których uczniowie projektowali stronę czasopisma, wykorzystując nabyte umiejętności pracy w edytorach tekstu i grafiki. Przygotowane samodzielnie prace dzieci wysłały do „Jutrzenki”, aby redakcja mogła skorzystać z nich przy projektowaniu stałej rubryki „Klub Mądrej Sówki”.

Wszyscy uczniowie bardzo się cieszą, że mogą pomagać w wydawaniu polonijnego czasopisma „Jutrzenka”!

Koło Młodych Dziennikarzy „Polonia”
w Głodianach

Spośród 23 dzieci, które nadesłały prawidłowe odpowiedzi na zagadki Mądrej Sówki w 2020 roku, rozlosowano książkę „Znajdź i policz” z 92 tematycznymi rozkładówkami, z setkami ilustracji oraz z 184 stronami do kolorowania. Nagrodę ufundowaną przez Bibliotekę Narodową w Warszawie otrzymał **PAWEŁ GARCZU z Komratu**. Gratulujemy!

Rozwiązanie zagadek

- nr 1-2/2020: 1. Sanki. 2. Pies. 3. Śnieg.
nr 3/2020: 1. Wiosna. 2. Przebiśnieg. 3. Tulipan
nr 5/2020: 1. Mapa.
nr 6/2020: 1. Kraków. 2. Lajkonik.
nr 10/2020: 1. ZOO. 2. Słoń. 3. Żyrafa. 4. Papuga. 5. Małpa. 6. Lew.
nr 10/2020: 1. Bitwa. 2. Łuk.
nr 11/2020: 1. Parasol. 2. Deszcz.

Zachęcamy do udziału w konkursach „Jutrzenki”!

Redakcja

UCZYMY SIĘ POLSKIEGO

ĆWICZENIE / УПРАЖНЕНИЕ

Należy zakończyć zdania.
Закончите предложения.

On ma 35 lat, ona ma 30 lat. To znaczy, że

On jest starszy niż ona. (lub) On jest starszy od niej.

Ona jest młodsza niż on. (lub) Ona jest młodsza od niego.

1. Zosia ma z polskiego piątkę, a Wojtek ma trójkę.

Zosia jest z polskiego.

Wojtek jest z polskiego.

2. Walizka Jasia waży 10 kilogramów, a Oli 21 kilogramów.

Walizka Jasia jest

Walizka Oli jest

3. Ja mam 172 cm wzrostu, a ty masz 175 cm.

Ja jestem

Ty jesteś

4. Za mieszkanie on zapłacił 500 euro, a my zapłaciliśmy 600 euro.

Jego mieszkanie jest

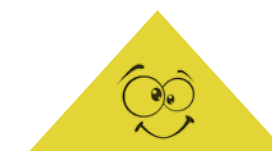
Nasze mieszkanie jest

SŁOWNIK СЛОВАРЬ

walizka чемодан
waży весит
wzrost рост
mieszkanie квартира

DOWCIP ШУТКА

– Kiedy będzie lepiej?
– Już było.

Jutrzenka 1-2/2021

31

Rubrykę prowadzi LUCYNA OTWINOWSKA – nauczycielka języka rosyjskiego, mieszkająca w Krakowie.

Keks

Keks to proste ciasto biszkoptowe z dużą ilością bakalii. Zawsze się udaje. Każda gospodyni robi go trochę inaczej. Jednak każda wersja jest pyszna, bo keks to ciasto, które smakuje niezależnie od ilości użytych jajek, od tego jakiego tłuszczu użyjemy. Poniżej prezentuję przepis, który sama bardzo często wykonuję.

SKŁADNIKI:

- 20 dag masła lub margaryny (miękkie, wcześniej wyjęte z lodówki)
- 20 dag cukru • 4 jajka • 30 dag mąki pszennej
- 7 (lub nieco więcej) łyżek mleka
- otarta skórka z cytryny
- 2 łyżeczki proszku do pieczenia

Prace rozpoczynamy od przygotowania bakalii. Powinno ich być około 30-40 dag. Mogą to być rodzynki, skórka pomarańczowa, suszone morele, figi, śliwki, orzechy włoskie, żurawina. Większe owoce należy pokroić, orzechy posiekać. Przygotowany mix bakalii oprószyć mąką.

Masło z cukrem ubijamy przez kilka minut, aż powstanie jasny puch. Do puchu z masła i cukru dodajemy pojedynczo jajka i znów miksujemy. Do ubitej masy wysypujemy mąkę wymieszaną z proszkiem do pieczenia, dodajemy mleko oraz otartą skórkę z cytryny. Na końcu dodajemy bakalie i całość powoli mieszamy. Ciasto wlewamy do wcześniej przygotowanej foremki i wkładamy do dobrze nagrzanego piekarnika. Pieczemy przez godzinę do „suchego patyczka”. Po wyjęciu z piekarnika możemy posypać cukrem pudrem lub polać czekoladową polewą.

POZNAJĄC KULTURĘ I SMAKI WSCHODNIE

Gogoszar - mołdawska papryka

Gogoszar - warzywo, które na całym świecie nazywane jest papryką. W rzeczywistości jest szczególnym rodzajem lekko spłaszczonej ostrej papryki, którą można spotkać tylko w Mołdawii (i jeszcze na Bukowinie). Właśnie w Mołdawskim Instytucie Badawczym wyhodowano grupę odmian, którą nazwano „gogoszary”.

Gatunki mogą różnić się kolorem, trochę kształtem oraz smakiem. Niemniej jednak ich uprawa i pielęgnacja są takie same. Najpopularniejszym gatunkiem gogoszara jest Rotunda. Jest to gatunek ciepłolubny, dlatego owoce o wysokiej jakości można uprawiać wyłącznie w ciepłym klimacie, rzadziej, w specjalnych warunkach,

w umiarkowanym. Gatunek ten nie znosi spadku temperatury poniżej +16°C, a tym bardziej przymrozków.

Charakterystyczną cechą tej odmiany jest to, że rośliny mają bardzo mocną łodygę. Owoce są dorodne, mają grube ścianki, są bardzo soczyste. Wśród zalet można wymienić również ich

wysoką wydajność, mięsistość, a także przyjemny miodowy smak z goryczką.

Gogoszary są wykorzystywane do przygotowania dań mięsnych, sałatek warzywnych, sosów oraz marynowania.

Opracowała **Nataliia Pityn**
Tłum. na język polski
Lucyna Otwinowska

ks. Jan Twardowski

Żal

Żal że się za mało kochało
że się myślało o sobie
że się już nie zdążyło
że było za późno

choćby się teraz biegło
w przedpokoju szurało
niosło serce osobne
w telefonie szukało
słuchałem szerszym od słowa

choćby się spokorniało
głupią minę stroiło
jak lew na muszce

choćby się chciało ostrzec
że pogoda niestała
bo tęcza zbyt czerwona
a sól zwilgotniała

choćby się chciało pomóc
własną gębą podmuchać
na rosół za słony

wszystko już potem za mało
choćby się tży wyplakało
nagie niepewne

Potem

Było po śmierci
świat stał się biały
jak na rozpacze lek
wszystkie me grzechy się rozplątały
i ucałował śnieg

1997

Rubryka przygotowana przez
Koło Młodych Dziennikarzy w Kiszyniowie

WŁADIMIR JANDULSKI (1949 - 2021)

11 stycznia 2021 roku odszedł od nas jeden z założycieli Stowarzyszenia Polaków Gagauzji – Władimir Jandulski.

Urodził się 2 lutego 1949 roku w Mołdawii, we wsi Michaloszany (obwód Oknicki), w rodzinie Marii i Borysa Jandulskich. Ukończył Szkołę Medyczną w Biełcach. Służył w armii radzieckiej. Studiował na Uniwersytecie Medycznym w Kiszyniowie, gdzie poznał swoją przyszłą żonę Marię, Gagauzkę z Komratu. W 1977 roku został skierowany do pracy w Komracie jako lekarz dentysta. Na tym stanowisku pracował do emerytury. Miał trzy córki i siedmioro wnuków.

Rodzinie i bliskim składamy najszczerze kondolencje. Władimir Jandulski na zawsze pozostanie w naszej pamięci. Niech spoczywa w spokoju.

Stowarzyszenie Polaków Gagauzji

11 января 2021 года ушел из жизни один из основателей Польской общины Гагаузии – Владимир Борисович Яндулский.

Родился 2 февраля 1949 года в селе Михалешаны Окницкого района, в семье Марии Георгиевны и Бориса Францевича Яндулских. Закончил медицинское училище в Бельцах, служил в Советской армии. Учился в Медицинском университете в Кишиневе, где познакомился со своей будущей супругой Марией Ивановной, гагаузкой из Комрата.

В 1977 году направлен на работу в Комратскую поликлинику стоматологом. Проработал в этой должности до выхода на пенсию. Имел трех дочерей и семерых внуков.

Выражаем глубокие соболезнования семье и близким. Владимир Борисович Яндулский навсегда останется в нашей памяти. Пусть земля будет ему пухом.

Польская община Гагаузии

Adres do korespondencji:

Jutrzenka
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți
MOŁDOVA

e-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Nasza strona w internecie:

www.jutrzenka.md

Redaktor naczelna
Helena Usowa

Zespół redakcyjny:

Wanda Burek
Tadeusz Gaydamowicz
Ala Klimowicz
Stefan Ladryk
Zofia Nieczaj
Lucyna Otwinowska
Anna Plutecka
Elena Pumnea
Tatiana Zalewska

Współpraca:

Natalia Barwicka
Anna Dubiel
Rustan Misak
Alexandra Niculeac
Nataliia Pityn

Redaktor strony internetowej

Małgorzata Kyrłowa

Druk:

Logo-Design
bd. Moscova 21, Chișinău

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Poglądy i opinie zawarte w artykułach mogą być niezgodne ze stanowiskiem redakcji.

ISSN 1857-324X

9 771185 7324007

POLSKA JEST PIĘKNA

Najpotężniejszą twierdzą średniowiecznej Europy

Malbork jest największym gotyckim zespołem zamkowym na świecie, o powierzchni około 21 hektarów, arcydziełem architektury obronnej późnego średniowiecza. Zamek w Malborku (woj. pomorskie) został wzniesiony na prawym brzegu Nogatu w XIII wieku.

Ta potężna warownia jest materialnym świadectwem niezwykłego zjawiska, jakim było państwo zakonne w Prusach. Państwo utworzyli w XIII wieku niemieccy mnisi-rycerze, prowadzący krucjaty przeciwko pogańskim Prusom i Litwinom, osiadłym na południowym wybrzeżu Bałtyku, a także przeciwko chrześcijańskiemu Królestwu Polskiemu.

Od XIX wieku do dzisiaj malborski zespół zamkowy pozostaje przedmiotem prac konserwatorskich, które w wyjątkowy sposób wpływały na rozwój badań naukowych oraz teorii i praktyki konserwatorskiej w tej części świata. W trakcie owych działań odtworzono wiele średniowiecznych technik artystycznych i rzemieślniczych. Szeroko zakrojone prace konserwatorskie przeprowadzono w XIX i na początku XX wieku. Po ciężkich zniszczeniach, którym uległ w końcowej fazie II wojny światowej, zamek został ponownie zrekonstruowany.

Autentyczność Zamku krzyżackiego w Malborku w obecnej formie jest bardzo wysoka, szczególnie w odniesieniu do jego lokalizacji i otoczenia, formy i projektów oraz materiałów i substancji. W pełni zachowanymi, średniowiecznymi elementami malborskiego zespołu zamkowego są jego trójdzielny układ architektoniczny i funkcjonalny, z wyraźnie wyodrębnionymi a zarazem integralnie powiązanymi ze sobą Zamkiem Wysokim, Zamkiem Średnim i Przedzamczem.

Na zamek w obecnej postaci składa się od 12 do 15 milionów cegieł, a szacuje się, że pierwotnie na jego budowę zużyto od 30 do nawet 50 milionów cegieł. Nic dziwnego, że twierdze w Malborku nazywa się czasem „największą na północ od Alp górą cegieł”.

ciekawostki

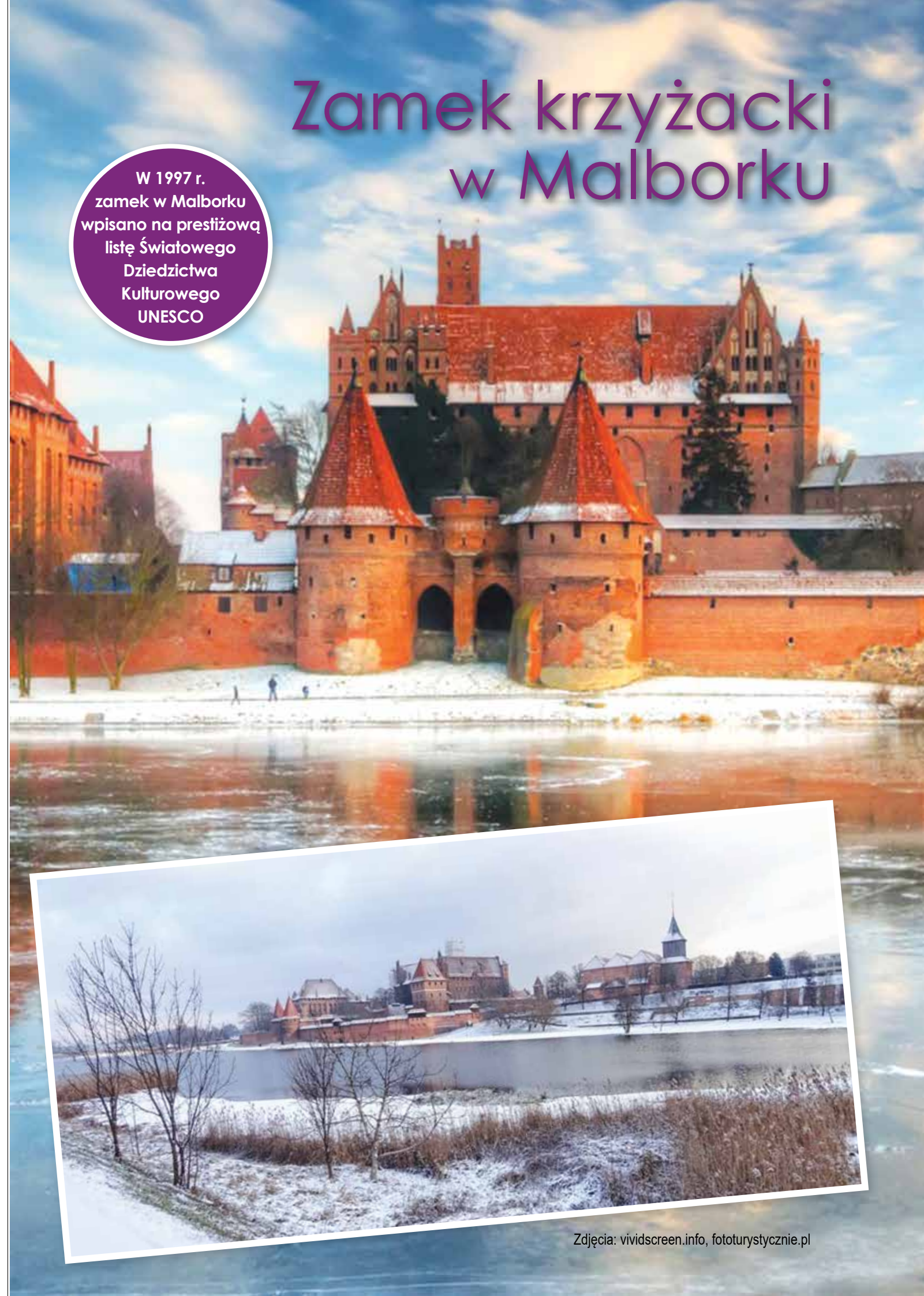
Jednymi z obecnych mieszkańców zamku w Malborku są nietoperze „wynajmujące” najciemniejsze i niedostępne dla turystów zakamarki. Nietoperze gromadzą się tu ze wszystkich stron Pomorza, zimową porą przesypiają w piwnicach i studniach. Miejscowi natychmiast wytyczyli logiczną granicę między nietoperzami a mistycznymi zjawiskami w zamku. Legendy o wampirach z Malborka to prawdziwa pokusa dla poszukiwaczy mocnych wrażeń.

Zamek Malbork, poza istnieniem w swojej substancji materialnej, jest też głęboko obecny w społecznej świadomości jako nasycony emocjami, ważny znak historii Europy Środkowej. Obecnie część zamku jest udostępniona turystom w formie muzeum.

Opracowała **Anna Dubiel**

Zamek krzyżacki w Malborku

W 1997 r.
zamek w Malborku
wpisano na prestiżową
listę Światowego
Dziedzictwa
Kulturowego
UNESCO

Zdjęcia: vividscreen.info, fototurystycznie.pl

KONKURS „BYĆ POLAKIEM”

**Zapraszamy dzieci i młodzież żyjącą poza granicami Polski
do udziału w XII edycji konkursu „Być Polakiem”.**

Organizatorami Konkursu są:
Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” oraz Fundacja „Świat na Tak”.

TEMATY PRAC

Grupa I: 6 – 9 lat – **Narysuj poznane polskie przysłowie** – prace plastyczne

Grupa II: 10 – 13 lat – **Strych, piwnica, szafa – łamiesz czy kopalnia polskich wspomnień** – prace literackie

Grupa III: 14 – 16 lat – **Śmiech to zdrowie, każdy Polak ci to powie – moja ulubiona polska anegdota** – prace literackie

Grupa IV: 17 – 22 lata – **Wewnętrzna polskość. Co sprawia, że Polska jest dla mnie ważna?** – prace literackie

Grupa V: 10 – 22 lata – **Mój biało-czerwony świat** – prace filmowe

więcej informacji na stronie www.bycpolakiem.pl

